

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

Cap. V. Quae sint oratori instrumenta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12945

aus tradita, quæque quotidie aguntur, debeat nosse: verum ne ea quidem quæ sunt à clarioribus poëtis ficta, negligere. Nam illa quidem priora, aut *testimoniorum*, aut etiam *judicatorum obtinent locum*. Sed hæc quoque aut vetustatis fide tuta sunt, aut ab hominibus magnis præceptorum loco ficta creduntur. Sciat ergo quam plurima: unde etiam senibus auctoritas major est, quod plura nosse & vidisse creduntur: quod Homerus frequentissime testatur. Sed non est expectanda ultima ætas, cum studia præstent, ut quantum ad cognitionem pertinet rerum, etiam præteritis seculis vixisse videamur.

¶ Quod Homerus.] Homerus libro secundo *Odyssææ* inducit *Ægyptium* virum ita senem loquentem in concione, quem *senectute curvum* dicit, & rerum infinitarum peritum. ita tribuit auctoritatem personæ. *Idem.*

C A P. V.

Quæ sint oratori instrumenta.

HÆc sunt quæ me redditurum promiseram *instrumenta*, non artis, ut quidam putaverunt, sed ipsius *oratoris*. Hæc arma habere ad manum, horum scientia debet esse succinctus, accedente verborum figurarumque facili copia, & inventionis ratione, & disponendi usu, & memoriæ firmitate, & actionis gratia. Sed plurimum ex his valet *animi præstantia*, quam nec metus frangat, nec acclamatio terreat, nec audientium auctoritas ultra debitam reverentiam tardet. Nam ut abominanda sunt contraria his vitia, confidentiæ, temeritatis, improbitatis, arrogantia, ita citra constantiam, fiduciam, fortitudinem, nihil ars, nihil studium, nihil profectus ipse profuerit: ut si des arma
timidis

¶ Ab. cap. 20. lib. 2. de *instrumento* egit, instrumentumque vocavit, sine quo formari materia, & in id quod velimus opus effici non possit. igitur scientias illas quas supra enumeravit, *instrumenta* putat oratoris, & alia quædam præterea quæ hoc capite enumerantur. *Turbibus.*

¶ Nec acclamatio terreat.] Sic Demosth. in horrissono littore declamabat, ut non moveretur acclamationibus & murmurationibus plebis. *Idem.*

¶ *Invitæ*

timidis & imbellibus. ¹ Invitus mehercle dico, quoniam & aliter accipi potest, ipsam verecundiam, vitium quidem, sed amabile, & quæ virtutes facillime generet: esse interim adversam, multisque in causa fuisse, ut bona ingenii studii-que in lucem non prolata, situ quodam secreti consumerentur. ² Sciat autem si quis hæc forte minus adhuc peritus distinguendi vim cujusque verbi leget, non probitatem à me reprehendi, sed verecundiam, quæ est timor quidam reducens animum ab iis quæ facienda sunt, unde confusio, & cœpti pœnitentia, & subitum silentium. Quis porro dubitet vitiis adscribere affectum propter quem facere honeste pudet? ³ Neque ego rursus nolo eum qui sit dicturus, & sollicitum surgere, & colore mutari, & periculum intelligere: quæ si non accident, etiam simulanda erunt: sed intellectus hic sit operis, non metus: moveamurque, non concidamus. Optima est autem emendatio verecundiæ, *fiducia*: & quamlibet imbecilla frons, magna *conscientia* sustinetur. Sunt & naturalia, ut supra dixi, quæ tamen & cura juvantur, instrumenta, *vox*, *latus*, *decor*: quæ quidem tantum valent, ⁴ ut frequenter famam ingenii faciant. Habuit oratores ætas nostra copiosiores: sed cum diceret, ⁵ eminere inter æquales *Trachallus* videbatur: ea corporis sublimitas erat, is ardor oculorum, frontis auctoritas, gestus præstantia, vox quidem, non ut Cicero desiderat, pene tragædorum, sed super omnes, quos ego quidem audierim, tragædos. Certe

¹ *Invitus mehercle dico.*] Non vituperat hoc loco verecundiam Fabius, sed & nimiam & non opportunam damnat. itaque pulcherrimus extat Plutarchi libellus de vitiosa verecundia. Idem.

² *Sciat autem.*] Duplex est verecundia: altera enim efficitur propter turpitudinis metum, quæ quidem laudatur: altera etiam à rebus honestis retrahit, quæ vituperatur. Idem.

³ *Neque ego.*] Cic. in lib. de Orat. ad Q. fratrem, actorem illum damnat qui

orare incipit absque metu. ac certe fatetur Cic. semper agendi initio se commotum fuisse. Idem.

⁴ *Ut frequenter famam ingenii fac.*] Sic Hortensius propter elegantiam pronunciationis par esse Ciceroni videbatur: qui alioqui, si cætera comparasset, longe inferior fuisset. Idem.

⁵ *Eminere inter æquales Trach.*] Usque adeo probatur actio & pronuntiatio *Trachalli*, ut proverbium sit, *Trachallo vocalior*. Idem.

1 Certe cum in *basilica Julia* diceret primo tribunali, quatuor autem judicia, ut moris est, cogerentur, atque omnia clamoribus fremerent, & auditum eum, & intellectum, & quod agentibus cæteris contumeliosum fuit, laudatum quoque ex quatuor tribunalibus memini. Sed hoc votum est, & rara felicitas: quæ si non adsit, sane sufficiat, ab iis quibus quis dicit, audiri. Talis esse debet orator, & hæc scire.

1 *Certe cum in basil.*] Initio judicia centumvitalia dividebantur in duas *basilicas*, deinde divisa sunt in quatuor partes, quæ tamen cogebantur in unam *basilicam*. est autem *basilica* amplissima aula, qualis in hac urbe est palatina. *Idem.* *Certe cum in basilica Julia, &c.*] Vide Turneb. *Adversar.* lib. 4. cap. 4.

C A P. VI.

Quod sit incipiendi causas agere tempus.

A Gendi autem initium sine dubio secundum vires cuiusque sumendum est: neque ego annos definiam, cum *Demosthenem* puerum admodum actiones pupillares habuisse manifestum sit: *Calvus*, *Cæsar*, *Pollio*, multum ante quæstoriam omnes ætatem gravissima judicia susceperint: prætextatos egisse quosdam sit traditum: 1 *Cæsar Augustus* duodecim natus annos, aviam pro Rostris laudaverit. Modus mihi videtur quidam tenendus, 2 ut neque præpropere distringatur immatura frons, & quicquid est illud adhuc acerbum, proferatur. Nam inde & contemptus operis in nascitur, & fundamenta jaciuntur impudentiæ, & (quod est ubique perniciosissimum) prævenit vires fiducia. 3 Nec rursus

Demosthenes compilatus à suis tutoribus, pene puer contra eos actionem instituit, ajunt nonnulli eum natum fuisse 13. annos. atque hodie extant orationes contra *Aphobum* tutorem. *Turneb.*

1 *Cæsar Augustus.*] Suetonius quoque tradit, à Tiberio novem annos nato laudatum esse patrem defunctum. *Idem.*

2 *Ut neque præpropere, &c.*] Metaphora ducta videtur à frondibus, quas (ait *Columella*) decerpere solent rustici ad jumentorum pabulum. *Idem.*

3 *Nec rursus diff. est tyrociniuum.*] *Tyrociniuum* appellat illum diem, quo juvenes solenniter deducebantur in forum, ut initiarentur causis agendis. fiebat autem magna ex parte quo die sumebatur virilis toga. Auctor *Budæus* in posterioribus annotationibus. *Idem.*